

Statistische Trends

Van werk zoeken naar werk vinden

Harry Bierings
Mark Ramaekers

2020

Inhoud

1. Inleiding 3

2. Onbenut arbeidspotentieel zonder werk 6

2.1 Werkloos: maatschappelijke positie en voltijd- of deeltijdbaan 6

2.2 Semiwerkloos: maatschappelijke positie en voltijd- of deeltijdbaan 7

3. Werk vinden 8

3.1 Werkloos: maatschappelijke positie 9

3.2 Werkloos: voltijd- of deeltijdbaan 10

3.3 Semiwerkloos: maatschappelijke positie 11

3.4 Semiwerkloos: voltijd- of deeltijdbaan 11

4. Conclusies 12

Literatuur 13

Niet alle mensen die aan het werk gaan, worden voordien tot de werkloze beroepsbevolking gerekend. Dit onderzoek naar mensen die werk vinden is daarom niet alleen gericht op werklozen, maar ook op anderen die geen werk hadden. Daarbij gaat het met name om het zogenaamde overig onbenut arbeidspotentieel zonder werk. Werklozen hebben recent gezocht naar werk en zijn op korte termijn beschikbaar, de andere groep voldoet maar aan één van die twee voorwaarden. Om die reden is de laatstgenoemde groep in dit artikel aangeduid met de, overigens niet officiële, term 'semiwerklozen'.

Dit artikel gaat ook in op de samenhang tussen de eigen perceptie van de maatschappelijke positie en het vinden van werk. Zo is onderzocht of van de mensen die zichzelf als werkzoekend beschouwen een groter deel aan het werk is gegaan. Dat blijkt het geval voor de semiwerklozen. Van degenen onder hen die zichzelf als werkzoekend beschouwen, vond in de periode 2014/2018 gemiddeld 18 procent drie maanden later werk. Dit is vaker dan degenen die een andere omschrijving gaven van hun maatschappelijke positie, zoals scholier/student, vrijwilliger, huisvrouw/man, gepensioneerd/vut of arbeidsongeschikt.

Ook is onderzocht of er een samenhang bestaat met de wens om een voltijdbaan te vinden. Van de semiwerklozen met die wens vindt 23 procent werk, hetgeen vaker is dan bij werklozen.

1. Inleiding

Werklozen vormen het direct inzetbare potentieel voor de arbeidsmarkt: ze hebben recent naar werk gezocht en zijn direct beschikbaar. Degenen die geen betaald werk hebben, maar aan slechts één van beide voorwaarden voldoen, worden niet beschouwd als werkloos. Toch komen ze wel voor in de arbeidsmarktstatistieken. Ze worden gerekend tot het onbenut arbeidspotentieel zonder werk, waartoe overigens ook de werklozen gerekend worden.

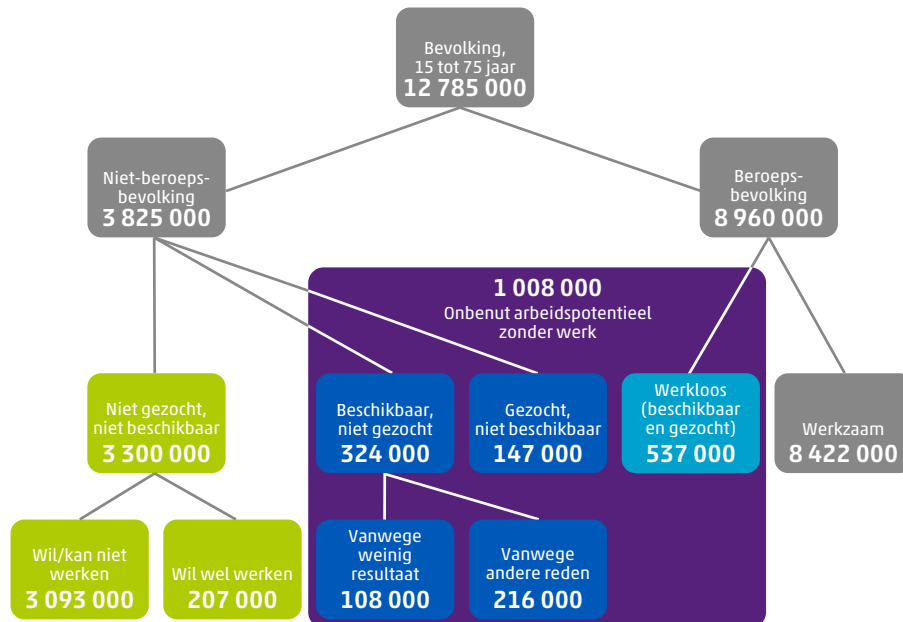
Of iemand al dan niet als werkloos wordt geteld, hangt af van de uitkomsten van enquêtevragen. Die zijn zo opgesteld dat uit de antwoorden kan worden afgeleid of iemand voldoet aan de definitie van werkloosheid. Deze definitie is internationaal vastgelegd volgens de ILO-richtlijnen. Iemand voldoet aan die definitie als hij of zij:

- geen betaald werk heeft;
- in de voorafgaande vier weken heeft gezocht naar werk;
- binnen twee weken beschikbaar is voor werk.

Aanvullend op de afbakening van werklozen wordt internationaal (Eurostat, 2016) ook de zogenoemde potentieel additionele beroepsbevolking onderscheiden. Het gaat daarbij om niet-werkenden die uitsluitend aan het zoekcriterium of aan het beschikbaarheidscriterium voor werkloosheid voldoen. Werklozen en potentieel additionele beroepsbevolking vormen samen met deeltijdwerkers die meer uren zouden willen werken het onbenut arbeidspotentieel.

Hoe begrippen in de statistiek worden gedefinieerd, hoeft niet per se direct aan te sluiten bij de manier waarop mensen zichzelf beschouwen. Zij kunnen zichzelf wel degelijk als werkzoekende zien, ook al voldoen zij niet aan de definitie. Andersom kan ook: wie als werkloos te boek staat, hoeft zichzelf niet te zien als werkzoekende.

1.1 Samenstelling beroepsbevolking¹⁾

¹⁾ Gemiddeld per kwartaal 2013IV/2018III.

Dit artikel onderzoekt hoeveel van deze mensen zonder werk die niet recent hebben gezocht en wel beschikbaar zijn, of juist niet beschikbaar zijn en wel hebben gezocht, werk vinden. Om niet steeds de lange term 'niet-werkloze deel van het onbenut arbeidspotentieel zonder werk' of de term 'potentieel additionele beroepsbevolking' te hoeven gebruiken, zullen we in het vervolg de niet-officiële afkorting "semiwerklozen" gebruiken. Met deze term wordt aangegeven dat de arbeidspositie van deze personen qua definitie dicht tegen werkloosheid aan zit, omdat deze aan één van de twee criteria (zoeken of beschikbaar) voldoet. Er is nader onderzocht of het voor de kans op werk uitmaakt hoe mensen hun maatschappelijke positie omschrijven: beschouwen zij zichzelf als

werkzoekend? En zijn ze op zoek naar een voltijdbaan? Van beide kenmerken wordt de samenhang met het vinden van werk onderzocht.

De gepresenteerde uitkomsten zijn gebaseerd op gegevens uit de Enquête beroepsbevolking (EBB) van het CBS. Dit is een roterend panelonderzoek, waarbij mensen gedurende een jaar worden gevolgd. Deelnemers geven elke drie maanden aan of zij betaald werk hebben, of zij recent werk hebben gezocht en of zij direct beschikbaar zijn. Ook omschrijven zij hun maatschappelijke positie. Zij kunnen kiezen uit een van de volgende antwoorden:

- betaald werk;
- werkzoekend;
- vrijwilliger;
- arbeidsongeschikt;
- scholier/student;
- huisvrouw/huisman;
- gepensioneerd;
- onbekend/weet niet/weigert.

Van voltijdwerk is sprake bij een arbeidsduur van minstens 35 uur per week.

In dit onderzoek is bekeken hoe vaak binnen drie maanden de overgang van werkloosheid of semi-werkloosheid naar betaald werk is voorgekomen. Hiervoor is van alle werklozen en semiwerklozen voor ieder kwartaal in de periode 2013 IV–2018 III vastgesteld wie een kwartaal later, dus in de periode 2014 I–2018 IV, betaald werk heeft. Om betrouwbare conclusies te kunnen trekken worden de uitkomsten daarna gemiddeld over de kwartalen.

Kanttekening bij de interpretatie is dat op basis van de EBB niet is vast te stellen of in de tussenliggende drie maanden steeds sprake is geweest van directe beschikbaarheid en of de geënquêteerde ook steeds heeft gezocht. Tussen de twee meetmomenten kunnen immers deze posities veranderen.

Paragraaf 2 beschrijft het onbenut arbeidspotentieel en het deel daarvan dat zonder werk is (zie ook: Bierings en Ramaekers, 2018). Wat het gedeelte zonder werk betreft zijn de aantallen verder uitgesplitst naar de groep die zichzelf als werkzoekend beschouwt en degenen die zich in een andere maatschappelijke positie indelen. Ook zijn zij onderscheiden naar degenen die een voltijd- en degenen die een deeltijdbaan wensen.

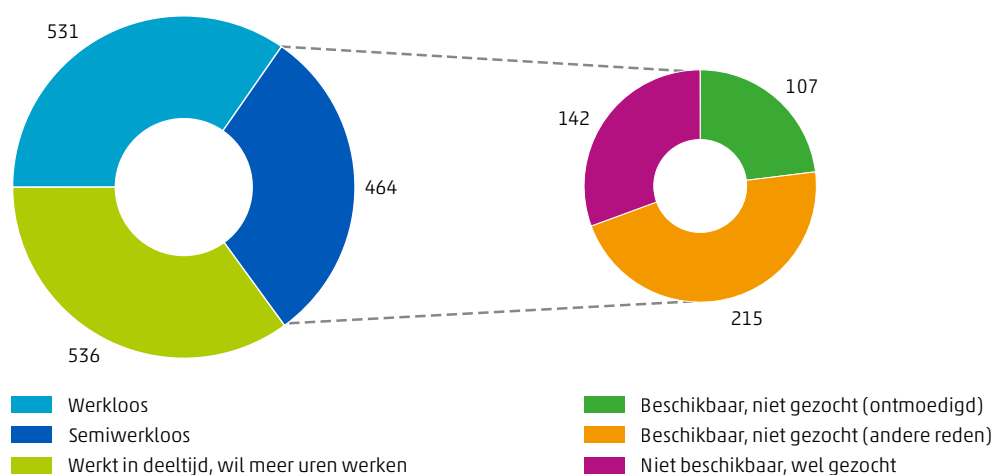
Paragraaf 3 bevat de uitkomsten van de uitstroom naar werk van de diverse onderscheiden groepen.

Paragraaf 4 sluit af met de conclusies.

2. Onbenut arbeidspotentieel zonder werk

Gemiddeld over de periode 2013 IV/2018 III bestond het onbenut arbeidspotentieel uit 1,5 miljoen mensen, van wie bijna 1 miljoen zonder werk. Van die 1 miljoen waren er 531 duizend werkloos; van de 464 duizend semiwerklozen had het merendeel niet recent naar werk gezocht (322 duizend).¹⁾ Als reden daarvoor gaven 107 duizend mensen aan dat zij van het zoeken weinig resultaat verwachtten. Deze groep wordt in het algemeen aangeduid als ontmoedigden. Van de semiwerklozen waren er 142 duizend niet beschikbaar voor werk, maar hadden wel gezocht.

2.1 Onbenut arbeidspotentieel en semiwerklozen¹⁾ (x 1 000)

¹⁾ Gemiddeld per kwartaal 2013IV/2018III.

2.1 Werkloos: maatschappelijke positie en voltijd- of deeltijdbaan

Niet iedere 'officiële' werkloze ziet zichzelf als werkzoekende. Van de 531 duizend waren dat er 304 duizend (57 procent). Een aanzienlijk deel van de werklozen (20 procent) ziet zichzelf eerder als scholier of student dan als werkzoekende (figuur 2.2).

Een kleine meerderheid van de werklozen is op zoek naar een voltijdbaan. Als deze uitkomsten worden uitgesplitst naar maatschappelijke positie blijkt dat scholieren en studenten, niet verrassend, nauwelijks een voltijdbaan wensen. Van de 107 duizend heeft slechts 4 procent die wens. Van de 96 procent die op zoek is naar een deeltijdbaan wil de overgrote meerderheid (ruim 80 procent) een baantje van minder dan 20 uur per week.

¹⁾ Een kleine groep niet-werkenden omschrijft de maatschappelijke positie als 'betaald werk' (6 duizend). Deze groep is buiten de analyse gelaten.

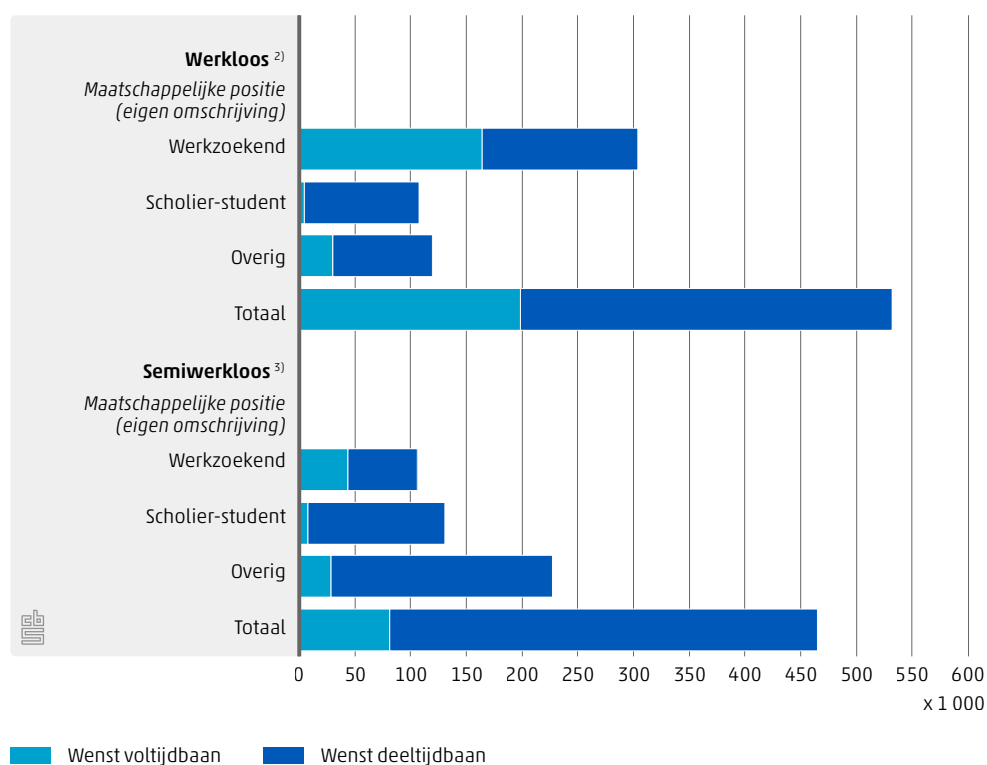
Van de werklozen die zich omschrijven als arbeidsongeschikt, vrijwilliger, huisvrouw/man of gepensioneerd (120 duizend), wenst ook een duidelijke minderheid (25 procent) een voltijdbaan.

2.2 Semiwerkloos: maatschappelijke positie en voltijd- of deeltijdbaan

Van de 464 duizend semiwerklozen omschrijven 106 duizend zich als werkzoekend. De meesten (131 duizend) beschouwen zich als scholier of student.

Een grote meerderheid van de semiwerklozen is op zoek naar een deeltijdbaan. Van de 106 duizend die zich omschrijven als werkzoekend is dat zo'n 40 procent. Bij degenen die zichzelf zien als scholier of student (131 duizend) is dit meer dan het dubbele (84 procent). Bij de overige 227 duizend, dus degenen die zich niet omschrijven als werkzoekend dan wel scholier of student, is dit een stuk lager, namelijk 13 procent.

2.2.1 Onbenut arbeidspotentieel zonder werk¹⁾

¹⁾ Gemiddeld per kwartaal 2013IV/2018III.

²⁾ Direct beschikbaar voor werk en recent daarnaar gezocht.

³⁾ Direct beschikbaar voor werk en niet recent daarnaar gezocht of niet beschikbaar voor werk en recent daarnaar gezocht.

Het grootste deel van de semiwerklozen (70 procent) is wel beschikbaar voor de arbeidsmarkt, maar heeft niet recent naar werk gezocht (ongeveer 320 duizend). Niettemin beschouwt bijna 20 procent zich als werkzoekend.

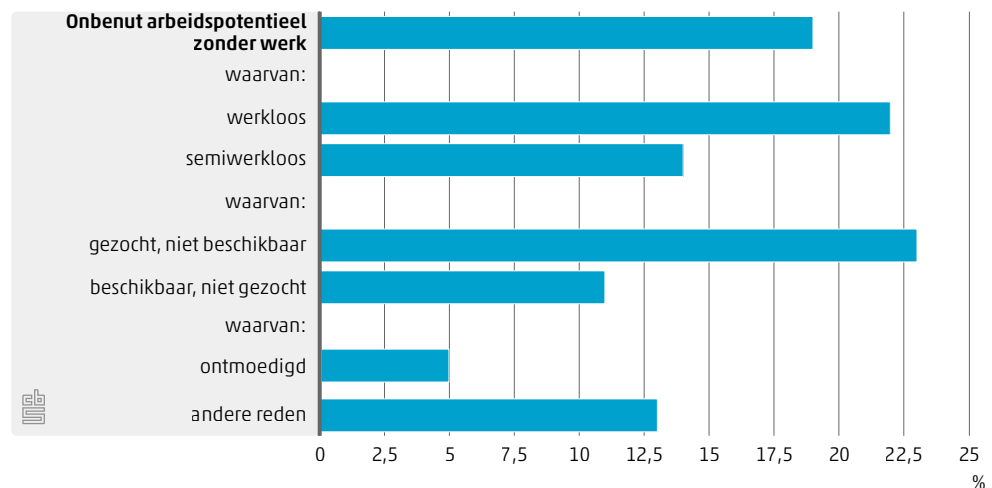
Van de semiwerklozen die beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt wensen de meesten een deeltijdbaan (90 procent). Dit is zowel het geval bij degenen die zichzelf omschrijven als werkzoekend als bij de degenen die een andere maatschappelijke positie opgeven (vrijwilliger, huisvrouw/-man, gepensioneerd of arbeidsongeschikt).

3. Werk vinden

Van de ongeveer 1 miljoen mensen in het onbenut arbeidspotentieel zonder werk (periode 2013 IV-2018 III), had 19 procent na drie maanden betaald werk (periode 2014 I-2018 IV).

Binnen die grote groep ligt het percentage bij de 531 duizend werklozen duidelijk boven het gemiddelde, namelijk op 22. Bij de semiwerklozen die recent naar werk hebben gezocht, maar niet direct beschikbaar zijn (142 duizend) is dat percentage ongeveer hetzelfde (23). Semiwerklozen die beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt maar niet hebben gezocht, stromen veel minder vaak door naar een betaalde baan (11 procent).

3.1 Personen zonder werk (15 tot 75 jaar) die na drie maanden werk hebben¹⁾

¹⁾ Gemiddeld per kwartaal 2013IV/2018III.

De figuren 3.1.1 en 3.2.1 bevatten cijfers van de kans op werk met een verdere detaillering naar maatschappelijke positie en de wens naar een voltijd/deeltijdbaan. De groepen die betrekking hebben op de werklozen zijn in de figuren in het geel weergegeven en de semiwerklozen in het blauw. Behalve de kans op werk voor het onbenut potentieel zonder werk, zijn ook de uitkomsten opgenomen van de volledige groep 15- tot 75-jarigen zonder werk.

Naast het onbenut potentieel zonder werk omvat deze groep ook die de mensen zonder werk die niet beschikbaar zijn voor werk én recent niet gezocht hebben. De meesten hiervan willen niet of kunnen niet werken (zie figuur 1.1), bijvoorbeeld vanwege hoge leeftijd of zorgtaken.

Het gaat hier om een groep van 3,3 miljoen mensen met een lage kans op werk. Van degenen die na drie maanden werk vonden, omschrijft meer dan de helft zich als scholier/student. In de rest van het artikel is deze groep buiten beschouwing gelaten.

3.1 Werkloos: maatschappelijke positie

Een kleine meerderheid van de 531 duizend werklozen die na drie maanden werk hebben (118 duizend), omschrijft zichzelf als werkzoekende (68 duizend). Daarna volgen degenen die zichzelf als scholier of student zien (34 duizend). De overige (zelfgerapporteerde) maatschappelijke posities zijn veel minder vertegenwoordigd onder degenen die werk hebben gevonden.

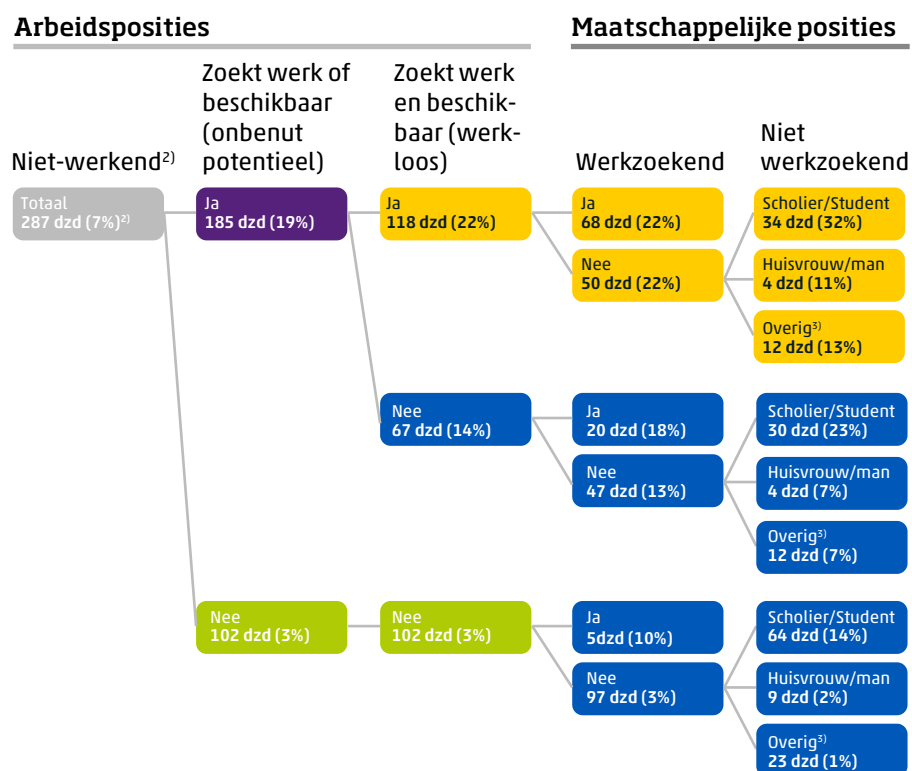
Per maatschappelijke positie kan worden nagegaan welk deel na drie maanden werk heeft gevonden. Dan blijkt het geen verschil te maken of een werkloze zichzelf beschouwt als werkzoekende of niet: 22 procent vindt binnen drie maanden een baan.

Degenen die zich niet zien als werkzoekend kunnen weer verder onderverdeeld worden in huisvrouw/huisman, scholier of student en overig. Dan blijken de verschillen aanzienlijk. Van de zeer kleine groep huisvrouw/huisman (4 duizend) stroomt 11 procent naar werk. De omvangrijke groep scholieren en studenten krijgt juist bovengemiddeld vaak werk: 32 procent.

Scholieren en studenten combineren studieactiviteiten vaak met een kleine deeltijdbaan, veelal op een laag beroepsniveau, bijvoorbeeld als winkelbediende, kelner, vakkenvuller, kassamedewerker of schoonmaker. Het zijn banen waarin snel begonnen kan worden. Schoolgaande jongeren zijn voor sommige werkgevers ook aantrekkelijke werknemers, omdat zij bereid zijn op onregelmatige of ongunstige tijdstippen te werken, zoals 's avonds en in het weekeinde.

De maatschappelijke posities vrijwilliger, arbeidsongeschikt en gepensioneerd staan op de rangorde van de doorstroom naar werk onderaan.

3.1.1 Personen van 15 tot 75 jaar zonder werk die na drie maanden werk hebben¹⁾

¹⁾ Gemiddeld per kwartaal 2013IV/2018III.

²⁾ Exclusief personen die zichzelf zien als personen met betaald werk en exclusief jongeren die in de drie maanden dat zij werk vonden 15 jaar zijn geworden.

³⁾ Vrijwilligers, arbeidsongeschikten en gepensioneerden en maatschappelijke positie onbekend.

3.2 Werkloos: voltijd- of deeltijdbaan

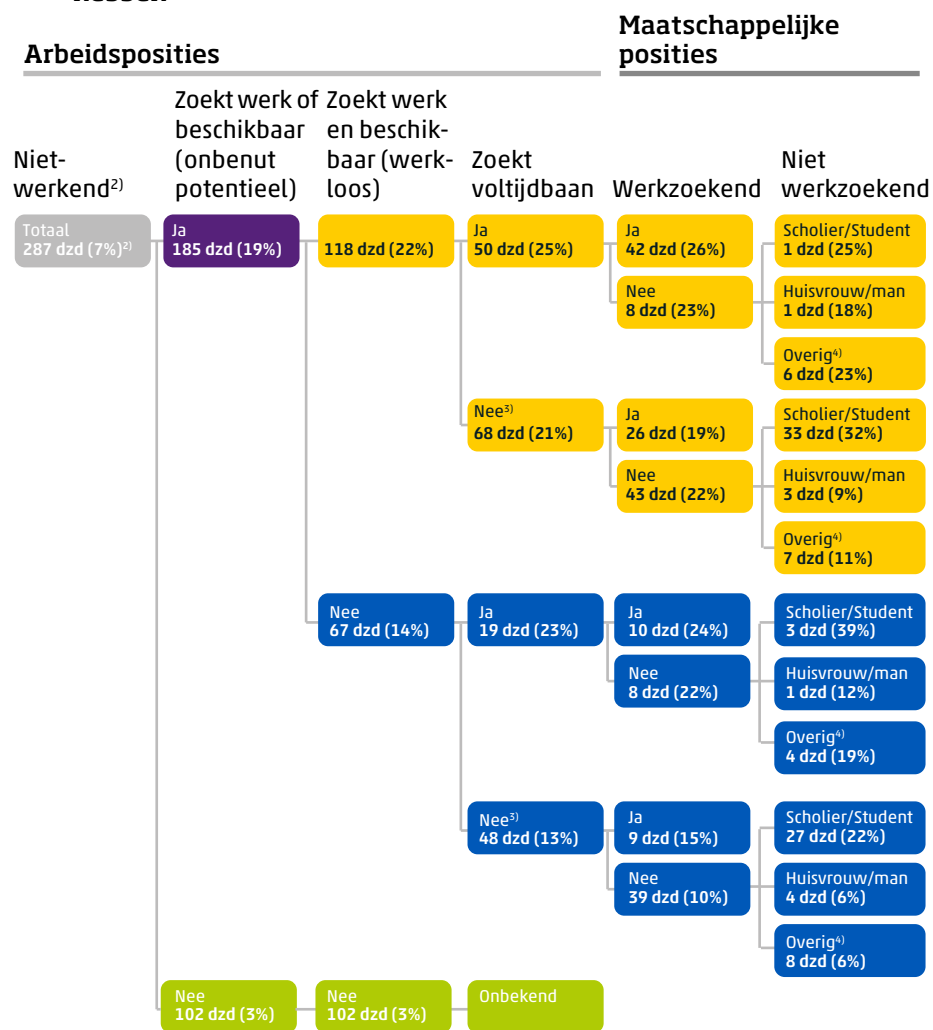
De 118 duizend werklozen die na verloop van drie maanden werk hebben, kunnen ook worden onderverdeeld in degenen die een voltijdbaan wensten en degenen die zochten naar een deeltijdbaan.

Een kleine meerderheid (68 duizend) gaf de voorkeur aan deeltijd boven voltijd. Dit zijn overwegend mensen die zichzelf als werkzoekend of scholier of student omschrijven.

Werklozen die een voltijdbaan wensten, vonden na drie maanden iets vaker betaald werk (25 procent) dan werklozen die een deeltijdbaan wensten (21 procent). Alleen bij een werkloze die zichzelf als werkzoekende beschouwt en een voltijdbaan wenst, ligt de doorstroom iets boven het gemiddelde (26 procent). Voor de overige maatschappelijke posities is het cijfer daaraan gelijk of het ligt daaronder.

Werklozen die een deeltijdbaan wensten en zichzelf beschouwen als scholier of student, vonden beduidend vaker werk (32 procent) dan degenen die zichzelf in een andere maatschappelijke positie indelen.

3.2.1 Personen van 15 tot 75 jaar zonder werk die na drie maanden werk hebben¹⁾

¹⁾ Gemiddeld per kwartaal 2013IV/2018III

²⁾ Exclusief personen die zichzelf zien als personen met betaald werk en exclusief jongeren die in de drie maanden dat zij werk vonden 15 jaar zijn geworden.

³⁾ Inclusief personen waarvan niet bekend is hoeveel uur per week zij willen werken.

⁴⁾ Vrijwilligers, arbeidsongeschikten en gepensioneerden en maatschappelijke positie onbekend.

3.3 Semiwerkloos: maatschappelijke positie

Van de 464 duizend semiwerklozen hebben er 67 duizend werk na drie maanden. 20 duizend daarvan beschouwden zichzelf eerder als werkzoekend. Verhoudingsgewijs is dit duidelijk minder dan bij de werklozen. Van alle maatschappelijke posities is de groep scholier of student met 30 duizend de grootste.

Van de semiwerklozen heeft 14 procent na drie maanden werk. Bij de groepen die zichzelf omschreven als werkzoekend ligt dit percentage (met 18) hoger dan voor de niet-werkzoekenden. Bij een verdere onderverdeling van die laatste categorie, blijkt het percentage bij scholieren en studenten boven het gemiddelde te liggen. Voor de overige maatschappelijke posities is het cijfer lager dan gemiddeld. Bij de semiwerklozen hangt de maatschappelijke positie nagenoeg op een zelfde wijze samen met het doorstroompercentage als bij de werklozen.

3.4 Semiwerkloos: voltijd- of deeltijdbaan

Van de 67 duizend semiwerklozen die na drie maanden werk hebben, wensten 48 duizend, ofwel een meerderheid van 7 op de 10, een deeltijdbaan. Zij beschouwen zichzelf naar verhouding vaak niet als werkzoekend (39 duizend). Er zijn vooral veel scholieren en studenten onder (27 duizend).

Semiwerklozen die een voltijdbaan wensten, vonden duidelijk vaker werk dan degenen die een deeltijdbaan wensten (23 procent tegenover 13 procent). Bij de werklozen is dit verschil veel minder groot. Voor de doorstroom naar werk maakt het nauwelijks uit of de semiwerkloze die een voltijdbaan wenst zichzelf ziet als werkzoekend of niet.

Degenen die een deeltijdbaan wensten, vonden iets vaker werk als zij zichzelf ook als werkzoekende beschouwden. De groep met maatschappelijke positie scholier of student vindt weer bovengemiddeld vaak werk.

4. Conclusies

Werklozen vormen een direct potentieel voor werk, omdat zij recent naar werk hebben gezocht en direct beschikbaar zijn. De vraag in dit artikel was in hoeverre dat ook opgaat voor de groep mensen zonder werk die iets verder van de arbeidsmarkt afstaan, omdat ze niet meteen beschikbaar zijn of niet hebben gezocht. Onderzocht is hoe vaak men in drie maanden werk vond. Daarbij is ook gekeken of het verschil maakt dat iemand zichzelf wel of niet ziet als werkzoekend en of iemand wel of niet een voltijdbaan wenst.

De uitkomsten tonen aan dat het bij werklozen voor de doorstroom naar werk nauwelijks een rol speelt of men zich als werkzoekend beschouwt en/of een voltijdbaan wenst. Dat is anders voor semiwerklozen, die, net als de werklozen, deel uitmaken van het onbenut arbeidspotentieel. Semiwerklozen die aan betaald werk een belangrijke betekenis toekennen omdat zij zich beschouwen als werkzoekende en/of een voltijdbaan wensen, stromen relatief vaak door naar werk. Daarbij maakt het logischerwijs uit of men recent gezocht heeft naar werk. Zij die recent naar werk hadden gezocht, vonden vaker werk dan degenen die dat niet deden.

De semiwerklozen die zichzelf beschouwen als scholier of student vormen een bijzondere groep als het gaat om de kans op werk. Omdat zij vaak snel beschikbaar zijn voor werk op minder gangbare tijdstippen en voor banen waarvoor geen bijzondere kwalificaties vereist zijn, zijn zij voor een bepaalde groep werkgevers aantrekkelijk. Dit vertaalt zich in de kans op werk. Of zij nu werkloos of semiwerkloos zijn, degenen die zich omschrijven als scholier of student blijken relatief het vaakst door te stromen naar werk. In het bijzonder bij de deelgroepen die een deeltijdbaan wensen, ligt de kans op werk ver boven het gemiddelde van de deelgroep.

Literatuur

Bierings, H.B.A. en M. Ramaekers (2018), Onbenut arbeidspotentieel en eigen perceptie maatschappelijke positie, Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken 2018 (34) 1.

Eurostat, 2016, [Underemployment and potential additional labour force statistics](#).

Verklaring van tekens

Niets (blanco)	Een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
.	Het cijfer is onbekend, onvoldoende betrouwbaar of geheim
*	Voorlopige cijfers
**	Nader voorlopige cijfers
2019-2020	2019 tot en met 2020
2019/2020	Het gemiddelde over de jaren 2019 tot en met 2020
2019/'20	Oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2019 en eindigend in 2020
2017/'18-2019/'20	Oogstjaar, boekjaar, enz., 2017/'18 tot en met 2019/'20

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Eindredactie Statistische Trends

Math Akkermans
Marion van den Brakel
Moniek Coumans
Annelie Hakkenes-Tuinman
Brigitte Hermans
Suzanne Loozen
Ronald van der Bie
Kees Groenenboom

Colofon

Uitgever
Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Prepress
Centraal Bureau voor de Statistiek

Ontwerp
Edenspiekermann

Inlichtingen
Tel. 088 570 70 70
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen/Bonaire, 2020.
Verveelvoudigen is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.